

RUDISCH FERENC

Debreceni Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar

Irodalom- és Kultúratudományok Doktori Iskola

ifjrudfer@gmail.com

A budapesti tömegkultúra szabályozásának kísérletei a századfordulón – A városligeti vurstli esete

A 19. század utolsó harmadában metropolisszá váló Budapest a századfordulóra már egyértelműen a kapitalista alapon szerveződő tömegkultúra közege is volt. A gyors társadalmi-gazdasági modernizáció, továbbá annak hétköznapi tapasztalata, a nagyvárosi modernitás reflexióiként megjelenő új kulturális formák a kulturális mező egészére hatást gyakoroltak. A mediálisan meghatározott kulturális mező permanens változásának értékelése a hazai nyilvánosságban természetesen nem volt egységes, a (tömeg)kultúra értelmezése az időszak egyik legmegosztóbb diskurzustémája volt. A konzervatív megszólalásokat jellemző kultúrpeszsimista narratíva a kultúra hanyatlásaként olvasta az átalakulást, a nyilvánosság popularizálódását segítő kultúrtechnikákat és -formákat alacsonyabb rendűnek és veszélyesnek tartotta, a tömegkulturális formák metaforáit a szemetelés, a betegség, a prostitúció, a bűnözés jelentésvilágából kölcsönözte. A kultúrpeszsimisták a tömegkulturális gyakorlatok gyors térhódítása nyomán a századelőtől egyre hangsúlyosabban a kultúra szigorúbb társadalmi ellenőrzéséről kezdtek gondolkodni. A tömegkultúra médiumaihoz és szintereihez negatív értékeket, jelentéseket társítottak, voltak, akik az erőteljesebb jogi szabályozás gondolatát is felvetették, bizonyos jelenségek kapcsán azok térbeli áthelyezése merült fel, egyes almezők az önszabályozásra tettek kísérletet. Egy rövid elméleti bevezetőt követően előadásomban ezúttal egy térrendezéssel kapcsolatos szabályozási kísérlet, a városligeti Vurstli áthelyezési ügyének bemutatására vállalkozom.